

10 Νοεμβρίου, 1993

[Α. Ν. ΛΟΪΖΟΥ, Π.]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 906/91)

Ακυρωτική Απόφαση Ανωτάτου Δικαστηρίου — Δεδικασμένο — Υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται με τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου — Εφαρμογή νομοθετικής διάταξης αναδρομικά με σκοπό την επίτευξη της εκ των υστέρων (ex post facto) εγκυρότητας μιας διοικητικής απόφασης που έχει ακυρωθεί, οδηγεί σε αντισυνταγματικότητα, επειδή ισοδυναμεί με επέμβαση στο δικαίωμα προσφυγής, βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος. 5

Νομοθεσία — Κανονιστικές Διοικητικές πράξεις — Δεν έχουν αναδρομική ισχύ, εκτός βάσει ρητής νομοθετικής διάταξης του Νόμου, βάσει του οποίου εκδίδονται. 10

Είναι σημαντικό όπως εκτεθούν πολύ συνοπτικά τα γεγονότα της παρούσας υπόθεσης. Οι αιτητές προσέβαλαν με την προσφυγή τους την άρνηση των καθ' ων η αίτηση ημερ. 9/9/91 να τους εγγράψουν στο Μητρώο Αρχιτεκτόνων Κύπρου ως κατέχοντες δίπλωμα μη αναγνωρισμένο βάσει της Κ.Δ.Π. 197/91, η οποία ακύρωνε εξυπαρχής την Κ.Δ.Π. 41/88, με την οποία το δίπλωμα αυτό θεωρείτο ως αναγνωρισμένο, για τους σκοπούς του Νόμου. Με παλαιότερη προσφυγή τους οι αιτητές είχαν πετύχει την ακύρωση της απόφασης των καθ' ων η αίτηση βάσει της οποίας η άρνησή τους να εγγράψουν τους αιτητές, ενώ πληρούσαν τα απαιτούμενα προσόντα κατά τον ουσιώδη χρόνο, βάσει της Κ.Δ.Π. 41/88, ήταν άκυρη και οι καθ' ων η αίτηση κρίθηκαν ότι είχαν υποχρέωση να συμμορφωθούν, με την Κ.Δ.Π. 41/88. Μέχρι να επανεξεταστεί η αίτησή των αι- 25

5 τητών για εγγραφή βάσει της απόφασης αυτής του Ανωτάτου Δικαστηρίου, εκδόθηκε η Κ.Δ.Π. 197/91 (Γνωστοποίηση) η οποία, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, ακύρωνε αναδρομικά την Κ.Δ.Π. 41/88 με αποτέλεσμα η αίτηση των αιτητών να απορριφθεί και πάλιν, ενόψει της Κ.Δ.Π. 197/91 που ήταν πλέον σε ισχύ.

Το Ανώτατο Δικαστήριο ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

10 Η εφαρμογή νομοθετικής διατάξεως αναδρομικά, με σκοπό να φέρει εκ των υστέρων (ex post facto) την εγκυρότητα μιας απόφασης οδηγεί σε αντισυνταγματικότητα, γιατί ισοδυναμεί στην πραγματικότητα με επέμβαση στο συνταγματικά διασφαλιζόμενο δικαίωμα της προσφυγής, κάτω από το Άρθρο 146.

15 Περαιτέρω αναδρομική ισχύ διοικητικής πράξεως, σε βάρος του πολίτη δεν επιτρέπεται, εκτός των καλά καθοριζόμενων εξαιρέσεων.

20 Κατά την κρίση του Δικαστηρίου οι καθ' ων η αίτηση όφειλαν να είχαν συμμορφωθεί με την απόφαση και του πρωτόδικου Δικαστηρίου και οπωσδήποτε της Ολομέλειας στην **Συμβούλιο Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών ν. Κωνσταντίνου κ.ά.**, γιατί έπρεπε να εφαρμόσουν το ισχύον κατά το χρόνο της αιτήσεως των αιτητών, δίκαιο, το οποίο δεν μπορούσε να αλλάξει αναδρομικά.

30 Η Κ.Δ.Π. 197/91 δεν μπορούσε να ισχύσει αναδρομικά ώστε να ακυρώσει την Κ.Δ.Π. 41/8 εξ υπαρχής, γιατί το Άρθρο 7(1)(β) του Νόμου με βάση το οποίο εκδόθηκε, δεν εξουσιοδοτεί την αναδρομική της ισχύ και δεν μπορεί να γίνει ακύρωση κανονιστικής πράξης με μεταγενέστερη στην οποία να δοθεί αναδρομική ισχύ, εκτός εάν η αναδρομικότητα εξουσιοδοτείται ρητά από τη συγκεκριμένη νομοθετική διάταξη.

35 Η αναδρομικότητα των Κ.Δ.Π. 197/91 και 244/91 και αν ακόμα ήταν επιτρεπτή ως εξουσιοδοτημένη από το Νόμο, πράγμα που δεν υποστηρίζεται από τη διατύπωση του Άρθρου 7(1)(β) των περί Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών Νόμων του 1962-1987, δεν μπορούσε να επηρεάσει το δικαστικό δεδικασμένο, άλλως πως θα καθίστατο άνευ ουσίας η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου τούτου κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος.

40 Η καθιερωμένη αρχή του δικαίου είναι πως καμιά μεταβολή της νομοθεσίας μπορεί να επαναφέρει σε ισχύ την ακυρωθείσα, ύστερα από δικαστική απόφαση πράξη, γιατί τέτοιος Νόμος θα προσέκρουε στο Σύ-

νταγμα μια και θα πρόσβαλλε τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Κωνσταντίνου και Άλλος v. Συμβουλίου Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών (1990) 3 Α.Α.Δ. 121,

Συμβούλιο Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών v. Κωνσταντίνου και Άλλων (1990) 3 Α.Α.Δ. 3303,

Theofylahtou v. Republic (1966) 3 C.L.R. 801,

Constantinides v. Republic (1967) 3 C.L.R. 483,

Savoulla and Others v. Republic (1973) 3 C.L.R. 706,

Pikis v. Republic (1967) 3 C.L.R. 562,

Yerasimou v. Republic (1978) 3 C.L.R. 267,

Hadjipanayi v. Municipality of Nicosia (1973) 3 C.L.R. 329,

Panayides v. Republic (1972) 3 C.L.R. 467.

Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον της άρνησης των καθ' ων η αίτηση να εγγραφούν τους αιτητές στο Μητρώο Αρχιτεκτόνων Κύπρου.

Α. Σ. Αγγελίδης και Γ. Τριανταφυλλίδης, για τους Αιτητές.

Α. Δημητριάδης, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

ΛΟΪΖΟΥ, Π.: Αρχικά η υπόθεση αυτή συνεκδικαζόταν ύστερα από διαταγή του Δικαστηρίου με την προσφυγή αρ. 910/91, η οποία όμως αποσύρθηκε, όπως αποσύρθηκε και το αίτημα θεραπείας στην παρούσα προσφυγή όσον αφορά το Υπουργικό Συμβούλιο που αναφέρετο ως ο καθ' ου η αίτηση αρ. 2. Έτσι περιορίστηκε η παρούσα προσφυγή να προσβάλλει την απόφαση του Συμβουλίου Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών.

Οι αιτητές είναι κάτοχοι του διπλώματος Bachelor of Arts in Architecture ή Bachelor of Architecture του Πανεπιστημίου Pacific Western University of California, U.S.A.

- 5 Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι και το αιτητικό στην παρούσα προσφυγή περιορίστηκε σε αυτά που περιέχονται στις παραγράφους 2 και 3. Με την παράγραφο 2 ζητείται: "Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η άρνηση των καθ' ων η αίτηση όπως κοινοποιήθηκε στους αιτητές τον Αύγουστο του 1991 να τους εγγράψουν στο Μητρώο Αρχιτεκτόνων Κύπρου, είναι άκυρη και στερημένη οποιουδήποτε εννόμου αποτελέσματος". Το αίτημα δε θεραπείας στην παράγραφο 3, είναι: "Δήλωση του Δικαστηρίου με την οποία επιβεβαιώνεται το ανεπίτρεπτο της παράβασης του Δικαστικού δεδικασμένου και να μη επικυρώνεται η παράλειψη των καθ' ων η αίτηση 1, να εγγράψουν τους αιτητές πριν την έκδοση και/ή παρά την Κ.Δ.Π. 197/91."
- 10
- 15

- Οι αιτητές υπέβαλαν αίτηση για εγγραφή τους ως αρχιτέκτονες, βάσει του άρθρου 8(1) των περί Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών Νόμων του 1962-1985 που στη συνέχεια θα αναφέρονται ως ο Νόμος. Για το θέμα αυτό καταχωρήθηκαν τρεις προσφυγές.
- 20

- Η πρώτη με αριθμό 352/88 μεταξύ του Συμβουλίου Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών ως αιτητών, και της Κυπριακής Δημοκρατίας ως καθ' ων η αίτηση. Η προσφυγή αυτή αποσύρθηκε στις 9 Φεβρουαρίου 1989.
- 25

- Η δεύτερη προσφυγή με αριθμό 121/89 μεταξύ του αιτητή 1 και άλλων ως αιτητών και της Κυπριακής Δημοκρατίας ως καθ' ων η αίτηση η οποία αναβλήθηκε με αίτηση των μερών επ' αόριστον στις 10 Ιουλίου 1990.
- 30

- Η τρίτη προσφυγή με αριθμό 249/88, καταχωρήθηκε από τον αιτητή 1 και άλλους, εναντίον του Συμβουλίου Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών για τη μη εφαρμογή από μέρους του Συμβουλίου της Κ.Δ.Π. 41/88, που δημοσιεύθηκε στο Τρίτο Παράρτημα της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας στις 5 Φεβρουαρίου 1988. Στην προσφυγή αυτή εξεδόθη η απόφαση *Κωνσταντίνου κ.ά. ν. Συμβουλίου Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών* (1990) 3 Α.Α.Δ. 121, με την οποία κρίθηκε ότι το Συμβούλιο είχε υποχρέωση να συμμορφωθεί προς τις πρόνοιες της πιο πάνω Κανονιστικής Διοικητικής Πράξης. Ενάντιον της απόφασης αυτής καταχωρήθηκε η υπόθεση *Συμβούλιο*
- 35
- 40

Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών v. Κωνσταντίνου κ.ά. (1990) 3 Α.Α.Δ. 3303 και το Ανώτατο Δικαστήριο με την απόφαση του ημερομηνίας 8 Οκτωβρίου 1990 απέρριψε την έφεση και επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση.

5

Ενόψει αυτών και ύστερα από παραστάσεις των αιτητών για την εγγραφή των στο Μητρώο Αρχιτεκτόνων Κύπρου, το Υπουργείο Εσωτερικών ζήτησε από το Υπουργείο Παιδείας τη διεξαγωγή έρευνας για να εξακριβωθεί αν πράγματι το Pacific Western University of California είναι πανεπιστήμιο όπως επιστεύετο ότι ήταν όταν εκδόθηκε η Κ.Δ.Π. 41/88. Από την έρευνα αυτή προέκυψε κατά τους καθ' ων η αίτηση, ότι το Πανεπιστήμιο δεν είναι μεν ανύπαρκτο, αλλά ότι ούτε είναι αναγνωρισμένο στην Κύπρο ούτε είναι εκπαιδευτήριο αξιολογημένο και πιστοποιημένο στις Η.Π.Α., οι τίτλοι δε που απονέμει δεν τυγχάνουν αναγνώρισης στις Η.Π.Α.

10

15

Το Υπουργικό Συμβούλιο επανεξέτασε με βάση τα νέα δεδομένα το θέμα των αιτητών για εγγραφή των Αρχιτεκτόνων και αποφάσισε με την απόφαση του αριθμός 35.577 και ημερομηνίας 16 Μαεου 1991, να ακυρώσει εξ υπαρχής την απόφαση αριθμός 29.614 ημερομηνίας 14 Ιανουαρίου 1988, καθώς και τη σχετική Γνωστοποίηση με αριθμό Κ.Δ.Π. 41/88. Για το σκοπό τούτο δημοσιεύτηκε στην επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας αρ. 2618, ημερομηνίας 12 Ιουλίου 1991, Παράρτημα Τρίτο, η Γνωστοποίηση Κ.Δ.Π. 197/91, με την οποία η Κ.Δ.Π. 41/88, ακυρώθηκε εξ υπαρχής. Ας σημειωθεί ότι η Κ.Δ.Π. 41/88, είχε ήδη ακυρωθεί με την Γνωστοποίηση Κ.Δ.Π. 303/88 που δημοσιεύτηκε στο Παράρτημα Τρίτο της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας, αρ. 2370, ημερομηνίας 9 Δεκεμβρίου 1988.

20

25

30

Σύμφωνα με το άρθρο 7(1)(β) του Νόμου, κάθε πρόσωπο δικαιούται να εγγραφεί ως Αρχιτέκτονας στο Μητρώο Αρχιτεκτόνων Κύπρου αν κατέχει δίπλωμα Αρχιτεκτονικής Πανεπιστημίου ή Ιδρύματος, το οποίο σύμφωνα με Γνωστοποίηση του Υπουργικού Συμβουλίου που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, είναι του ίδιου επιπέδου με αυτά που αναφέρονται στο Άρθρο 7(1)(α) του Νόμου, δηλαδή, με το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο Αθηνών, ή του Τεχνικού Πανεπιστημίου Κωνσταντινουπόλεως.

35

40

Το Υπουργικό Συμβούλιο με την Κ.Δ.Π. 41/88, ενέκρινε και καθόρισε το δίπλωμα του Πανεπιστημίου Pacific Western της Καλιφόρνιας, ως δίπλωμα για όλους τους σκοπούς του άρθρου 7(1)(β) του Νόμου. Αυτό έγινε μετά από κάποια έρευνα και γνωμοδοτή-

σεις του γραφείου του Γενικού Εισαγγελέα, (Παραρτήματα "Χ" και "Χ.1"), και ύστερα από πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο από τον Υπουργό Εσωτερικών ως τον κατά νόμο αρμόδιο Υπουργό και λήφθηκε απόφαση αφού παρατέμφθηκε για μελέτη σε Υπουργική Επιτροπή που την απήρτιζαν οι Υπουργοί Εσωτερικών, Παιδείας, Συγκοινωνιών και Έργων και Δικαιοσύνης.

Στις 8 Φεβρουαρίου 1988, οι αιτητές υπέβαλαν αίτηση για να εγγραφούν ως αρχιτέκτονες στο Μητρώο Αρχιτεκτόνων Κύπρου. Επειδή το Συμβούλιο δεν ενέγραψε τους αιτητές, αυτοί καταχώρησαν δύο προσφυγές. Οι αιτητές με αριθμό 1-4 την 248/88, και ο αιτητής με αριθμό 5 την 500/88.

Στις 9 Δεκεμβρίου 1988, και ενώ εκκρεμούσε το αίτημα των αιτητών για εγγραφή, το Υπουργικό Συμβούλιο με την Κ.Δ.Π. 303/88, η οποία δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της 9 Δεκεμβρίου 1988, ακύρωσε την Κ.Δ.Π. 41/88.

Στην απόφαση **Ανδρέας Κωνσταντίνου και Άλλος ν. Συμβουλίου Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών** (1990) 3 Α.Α.Δ. 121, λέχθηκαν τα πιο κάτω:

"Ενόψει των πιο πάνω θεωρώ ότι το καθ' ου η αίτηση Συμβούλιο είχε την υποχρέωση να συμμορφωθεί προς τις πρόνοιες της Κ.Δ.Π. 41/88 ενόσο αυτή ήταν εν ισχύι και, με την προϋπόθεση ότι οι αιτητές πληρούσαν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις να τους εγγράψει ως αρχιτέκτονες. Θεωρώ, ότι δεν είχε τη διακριτική ευχέρεια να αρνηθεί να πράξει τούτο επειδή εκκρεμούσε στο δικαστήριο υπόθεση με την οποία προσβάλλετο η ορθότητα της Κ.Δ.Π. Νοουμένου δε ότι, πρώτον, κατά το χρόνο υποβολής των αιτήσεων των αιτητών για εγγραφή όλα τα στοιχεία ήταν ήδη ενώπιον του καθ' ου η αίτηση Συμβουλίου και ότι, δεύτερον, το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μέχρι τη δημοσίευση της ακύρωσης της ήταν περίπου δέκα μήνες, η παράλειψη αυτή του καθ' ου η αίτηση Συμβουλίου είναι αυθαίρετη, χωρίς αιτιολογία, αντίθετη προς το Νόμο και το Σύνταγμα και γι' αυτό οι προσφυγές των αιτητών πρέπει να επιτύχουν."

Στην απόφαση της Ολομέλειας **Συμβούλιο Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών ν. Ανδρέα Κωνσταντίνου και Άλλων** (1990) 3 Α.Α.Δ. 3303, αποφασίστηκε ότι:

"... αν η πράξη 41/88 θεωρηθεί ότι υπάρχει εν ζωή μέχρι της στιγμής της δημοσίευσης της ακύρωσής της από την 303/88

θα έπρεπε κατά την απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου το συμβούλιο να εγγράψει τους αιτητές ως αρχιτέκτονες.

Στην παρούσα υπόθεση η φύση των Κ.Δ.Π. 41/88 και 303/88 είναι δευτερογενής νομοθεσία και σύμφωνα με το άρθρο 7 του περί Ερμηνείας Νόμου Κεφ. 1 η Κ.Δ.Π. 41/88 ακυρούται από της δημοσίευσής της Κ.Δ.Π. 303/88.

Το άρθρο 7 του Νόμου Κεφ. 1 έχει ως εξής:

"Every Law and any public instrument made or issued under any Law or other lawful authority and having legislative effect shall be published in the Gazette and unless it be therein otherwise provided shall take effect and come into operation on the date of such publication and shall be judicially noticed."

Ως εκ τούτου είμεθα της γνώμης ότι η Κ.Δ.Π. 41/88 ήταν σε ισχύ από της δημοσίευσής της την 5η Φεβρουαρίου 1988, μέχρι της δημοσίευσής της Γνωστοποίησης 303/88, την 9η Δεκεμβρίου 1988."

Το καθ' ου η αίτηση Συμβούλιο με επιστολή του ημερομηνίας 5 Αυγούστου 1991, πληροφόρησε τον αιτητή 1, τα ακόλουθα:

"Αναφορικά με την αίτησή σας για να εγγραφείτε σαν Αρχιτέκτονας στο σχετικό Μητρώο, πληροφορείστε ότι δεν είναι δυνατόν το Συμβούλιο να προβεί σ' αυτή την εγγραφή γιατί, μετά την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (που δημοσιεύθηκε στο 3ο Παράρτημα της Επίσημης Εφημερίδας της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 12.7.1991 - Κ.Δ.Π. 197/91) έχει ακυρωθεί εξ υπαρχής η Γνωστοποίηση που καθόριζε το Πανεπιστήμιο PACIFIC WESTERN σαν Πανεπιστήμιο ή Ίδρυμα του αυτού επιπέδου με εκείνα που αναφέρονται στο Άρθρο 7(1)(α) του Περί Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών Νόμου 1962 - 1991.

Δεδομένου ότι το δίπλωμά σας έχει εκδοθεί από το PACIFIC WESTERN UNIVERSITY το οποίο σήμερα δεν αναφέρεται πλέον στη Γνωστοποίηση της Επίσημης Εφημερίδας της Κυπριακής Δημοκρατίας όπως προβλέπει ο πιο πάνω Νόμος, δεν είναι δυνατόν να γίνει η εγγραφή σας στο σχετικό Μητρώο.

Το ποσό των Λ10.- θα σας επιστραφεί όπως προνοούν οι Κανονισμοί."

Είναι η θέση των αιτητών ότι η απόφαση που οδήγησε στην Κ.Δ.Π. 41/88 λήφθηκε από νόμιμο όργανο σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει ο Νόμος και ήταν το αποτέλεσμα εμπειριστατωμένης έρευνας και μελέτης. Η ακύρωση Κανονιστικής Πράξης με μεταγενέστερη δεν επιτρέπεται να έχει αναδρομική ισχύ εκτός εάν η αναδρομικότητα εξουσιοδοτείται ρητά από συγκεκριμένη νομοθετική διάταξη. Προς υποστήριξη της θέσεως αυτής γίνεται αναφορά στο Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο του Κυριακόπουλου, 4η Έκδοση, Τόμος Α' σελ. 58, και Halsbury's Laws of England 4η Έκδοση Τόμος 44 παράγραφος 1004.

Ελλείπει επομένως ρητής και συγκεκριμένης νομοθετικής διάταξης η αναδρομική ακύρωση Κανονιστικής Πράξης με μεταγενέστερη δεν είναι επιτρεπτή. Συνεπώς, είναι η εισήγηση των, ότι η Κ.Δ.Π. 197/91, δεν μπορούσε να ισχύσει αναδρομικά ώστε να ακυρώσει την Κ.Δ.Π. 41/88 εξ υπαρχής γιατί η ακύρωση μπορούσε να ισχύει μόνο από την ημέρα της δημοσίευσης της Κ.Δ.Π. 197/91, στην Επίσημη Εφημερίδα, και τούτο διότι το άρθρο 7(1)(β) του Νόμου με βάση το οποίο εκδόθηκε δεν εξουσιοδοτεί την αναδρομική της ισχύ. Εν πάση δε περιπτώσει το Συμβούλιο όφειλε να τους εγγράψει, όπως αναφέρθηκε και στην προσφυγή αρ. 249/88, και στην απόφαση της Ολομέλειας στην Αναθεωρητική Έφεση αρ. 1066, εφόσον κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης των αιτητών η Κ.Δ.Π. 41/88 ήταν σε ισχύ.

Επίσης ότι μεταξύ της 5 Φεβρουαρίου 1988, ημερομηνίας δημοσίευσης της Κ.Δ.Π. 41/88 και της 12 Ιουλίου 1991, ημερομηνίας δημοσίευσης της Κ.Δ.Π. 197/91, δημιουργήθηκαν στους αιτητές δικαιώματα τα οποία δεν μπορούσαν, όπως διαμορφώθηκαν μέχρι την ημέρα εκείνη, να επηρεαστούν αναδρομικά με την Κ.Δ.Π. 197/91, η οποία με τη διόρθωση βέβαια της Κ.Δ.Π. 244/91, δεν είναι δυνατό να ακυρώσει εξ υπαρχής την Κ.Δ.Π. 41/88 ή και ότι η Κ.Δ.Π. 197/91 είναι άκυρη γιατί παραβιάζει το Δικαστικό δεδικασμένο.

Από την άλλη μεριά οι καθ' ων η αίτηση επέμεναν στον ισχυρισμό τους ότι η Κ.Δ.Π. 197/91 είναι έγκυρη και περιέχει ρητή πρόνοια περί εξ υπαρχής ακύρωσης της Κ.Δ.Π. 41/88. Προς υποστήριξη της θέσεως αυτής οι καθ' ων η αίτηση υιοθέτησαν την επιχειρηματολογία η οποία είχε προβληθεί από μέρους των πρώην καθ' ων η αίτηση 2, στη γραπτή τους αγωγή στην οποία αναφέρουν ότι δυνάμει του άρθρου 7 του Κεφ. 1 η ισχύς της Κ.Δ.Π. 197/91 μπορούσε εφόσον το πρόβλεπε να ανατρέξει στο παρελθόν και να ακυρώσει εξ υπαρχής την Κ.Δ.Π. 41/88, όπως και έγινε.

Πέραν από τα πιο πάνω όπως προκύπτει από το κείμενο της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 35.557, ημερομηνίας 16 Μαΐου 1991, ως αποτέλεσμα της οποίας ήταν η δημοσίευση της Κ.Δ.Π. 197/91, το Υπουργικό Συμβούλιο πριν καταλήξει στην απόφασή του μελέτησε ξανά, υπό το φως της επιστολής του Υπουργείου Παιδείας, ημερομηνίας 15 Μαΐου 1991, όλα τα σχετικά στοιχεία. Το Υπουργικό Συμβούλιο δε με βάση όλα αυτά τα στοιχεία μπορούσε, κατά την άσκηση της διακριτικής του ευχέρειας, να καταλήξει στο συμπέρασμα να μη θεωρήσει το Πανεπιστήμιο "Pacific Western University California" του ιδίου επιπέδου με τα αναφερόμενα στην παράγραφο (β) του εδαφίου (1) του άρθρου 7 του Νόμου και να ακυρώσει εξ υπαρχής την Απόφαση με Αρ. 29.614 και ημερομηνίας 14 Ιανουαρίου 1988, καθώς και τη Κ.Δ.Π. 41/88, που εκδόθηκε και δημοσιεύθηκε σύμφωνα με την πιο πάνω απόφαση. Περιπλέον ότι η Κ.Δ.Π. 197/91 είναι νόμιμη και ορθή και κατά συνέπεια η απόφαση των καθ' ων η αίτηση, η οποία βασίστηκε σε αυτή να μη εγγραφεί τους αιτητές στο σχετική Μητρώο ήταν απόλυτα δικαιολογημένη.

Οι καθ' ων η αίτηση πρόβαλαν επίσης δύο προδικαστικές ενστάσεις. Αυτές ήταν οι πιο κάτω:

"α) Η θεραπεία που ζητείται με το αιτητικό (3) δεν μπορεί να δοθεί με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος.

β) Η Κ.Δ.Π. 197/91 που προσβάλλεται με το αιτητικό (4) στην προσφυγή δεν είναι εκτελεστή διοικητική πράξη αλλά νομοθετικού περιεχομένου και δεν μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή δυνάμει του Άρθρου 146 του Συντάγματος."

Κρίνω πως είναι περιττό να ασχοληθώ σε εκτάση με τις αιτούμενες θεραπείες κάτω από τις παραγράφους 3 και 4, γιατί από τη μια το αιτητικό 4 έχει αποσυρθεί, από την άλλη δε το αιτητικό 3 δεν αποτελεί ουσιαστικά θεραπεία αλλά μέρος της επιχειρηματολογίας του αιτητικού 2. Θα προχωρήσω επομένως να εξετάσω την ουσία των προβαλλόμενων νομικών θεμάτων.

Στο έργο του Φ. Θ. Βεγλερή, "Η Συμμόρφωση της Διοίκησης εις τας Αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας", σελ. 187, αναφέρονται:

"Βεβαίως η ακυρωτική απόφασις, καθ' όσον εξαφανίζει την προσβαλλομένην πράξιν, παράγει και εν τω χρόνω απόλυτον αποτέλεσμα. Ουδεμία μεταβολή της νομοθεσίας ή των πραγματι-

5 κών συνθηκών δύναται να επαναφέρει εν ισχύι την ακυρωθείσαν
 πράξιν. Νόμος ρητώς διακελεύων τούτο θα προσέκρουεν αναμ-
 βισθητήτως εις το Σύνταγμα ως προσβάλλον το κύρος τελεσιδί-
 10 κου δικαστικής αποφάσεως. Η περίπτωσης της συνεπεία ασκήσε-
 ως τριτανακοπής αναβιώσεως της ισχύος της πράξεως ως προς
 ωρισμένον πρόσωπον ή ως προς ωρισμένα πρόσωπα είναι άσχε-
 τος προς το υπό έρευναν ζήτημα. Η μερική αυτή αναβίωσις της
 15 πράξεως απορρέει εκ νέας αποφάσεως αυτού του Συμβουλίου
 της Επικρατείας, ήτις περιορίζει την έκτασιν της διά της ανακο-
 πτομένης αποφάσεως απαγγελθείσης ακυρώσεως."

Επίσης στο Διοικητικό Δίκαιο του Μ. Α. Δένδια, Τόμος Α,
 Έκδοση 1964, αναφέρονται τα πιο κάτω:-

15 "Αι διοικητικάί πράξεις, περιλαμβανομένων και των κανο-
 νιστικών, δεν έχουσιν κατ' αρχήν αναδρομικήν ισχύν· εν συνε-
 πεία, ερμηνευτική διάταξις, περιεχομένη εν κανονιστική πρά-
 20 ξει, δεν ισχύει αναδρομικώς και αφ' ου χρόνου η δι αυτής ερ-
 μηνευομένη, αλλά μόνον διά το μέλλον και ως διάταξις νέα.
 Άλλως εις ας περιπτώσεις ο παρέχων εξουσιοδότησιν προς έκ-
 δοσιν κανονιστικής πράξεως νόμος δίδει εις αυτήν ρητώς ανα-
 25 δρομικήν ισχύν· ούτω π.χ. υπό του Ν. 28 του 1944, ως ηρμη-
 νεύθη υπό του Ν. 876 του 1946, επετράπη η έκδοσις κανονιστι-
 κών πράξεων, οριζουσών τα αποδοχάς των εργαζομένων μετ'
 αναδρομικής ισχύος."

Η εφαρμογή νομοθετικής διατάξεως αναδρομικά με σκοπό
 να φέρει εκ των υστέρων (ex post facto) την εγκυρότητα μιας
 30 απόφασης οδηγεί σε αντισυνταγματικότητα γιατί ισοδυναμεί
 στην πραγματικότητα με επέμβαση στο συνταγματικά διασφαλι-
 ζόμενο δικαίωμα της προσφυγής κάτω από το Άρθρο 146. (Βλέ-
 πε *Theofylahtou v. The Republic* (1966) 3 C.L.R. 801 στη σελ.
 810. Η αρχή αυτή διατυπώνεται στην απόφαση του Συμβουλίου
 35 Επικρατείας αριθμός 379/1949.)

Περαιτέρω αναδρομική ισχύ διοικητικής πράξεως σε βάρος
 του πολίτη δεν επιτρέπεται εκτός των καλά καθοριζομένων
 40 εξαιρέσεων με τις οποίες δεν θα ασχοληθώ γιατί δεν εγείρονται.
 (Βλέπε *Constantinides v. The Republic* (1967) 3 C.L.R. 483.)

Αναφορικά με τον ισχυρισμό των αιτητών ότι υπήρξε από
 μέρους των καθ' ων η αίτηση παράβασης του δικαστικού δεδι-
 45 κασμένου στην Αναθεωρητική Έφεση αρ. 1066, η θέση των καθ'
 ων η αίτηση είναι ότι δεν παραβίασαν οποιοδήποτε δεδικασμέ-

νο δεδομένου ότι η Έφεση απλώς ακύρωσε μια διοικητική πράξη χωρίς να διατάξει οτιδήποτε άλλο.

Κατά την κρίση μου οι καθ' ων η αίτηση όφειλαν να είχαν συμμορφωθεί με την απόφαση και του πρωτόδικου Δικαστηρίου και οπωσδήποτε της Ολομέλειας στην Αναθεωρητική Έφεση αρ. 1066, γιατί έπρεπε να εφαρμόσουν το ισχύον κατά το χρόνο της αιτήσεως των αιτητών, δίκαιο, το οποίο δεν μπορούσε να αλλάξει αναδρομικά.

5
10

Η Κ.Δ.Π. 198/91 δεν μπορούσε να ισχύσει αναδρομικά ώστε να ακυρώσει την Κ.Δ.Π. 41/88 εξ υπαρχής γιατί το άρθρο 7(1)(β) του Νόμου με βάση το οποίο εκδόθηκε δεν εξουσιοδοτεί την αναδρομική της ισχύ και δεν μπορεί να γίνει ακύρωση κανονιστικής πράξης με μεταγενέστερη στην οποία να δοθεί αναδρομική ισχύ, εκτός εάν η αναδρομικότητα εξουσιοδοτείται ρητά από τη συγκεκριμένη νομοθετική διάταξη.

15

Η αναδρομικότητα των Κ.Δ.Π. 197/91 και 244/91 και αν ακόμα ήταν επιτρεπτή ως εξουσιοδοτημένη από το Νόμο, πράγμα που δεν υποστηρίζεται από τη διατύπωση του άρθρου 7(1)(β) του Νόμου, ήταν δυνατό στην παρούσα περίπτωση, δεν μπορούσε να επηρεάσει το δικαστικό δεδικασμένο άλλως πως θα καθίστατο άνευ ουσίας η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου τούτου κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Η προσπάθεια της εκ των υστέρων νομιμοποίησης πράξεως με νομοθετικό μέσο έτυχε εξετάσεως από το Δικαστήριο τούτο στις υποθέσεις *Savoulla and Others v. Republic* (1973) 3 C.L.R. 706, *Pikis v. Republic* (1967) 3 C.L.R. 562, *Yerasimou v. Republic* (1978) 3 C.L.R. 267, *Hadjipanayi v. M/ty N/sia* (1973) 3 C.L.R. 329, *Panayides v. Republic* (1972) 3 C.L.R. 467, σελ. 484, 485.

20
25
30

Η καθιερωμένη αρχή του δικαίου είναι πως καμιά μεταβολή της νομοθεσίας μπορεί να επαναφέρει σε ισχύ την ακυρωθείσα, ύστερα από δικαστική απόφαση πράξη, γιατί τέτοιος νόμος θα προσέκρουε στο Σύνταγμα μια και θα πρόσβαλλε τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

35

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η προσφυγή επιτυγχάνει και η επίδικη απόφαση ακυρώνεται, δεν γίνεται όμως οποιαδήποτε διαταγή για έξοδα.

40

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.